

De l'Hospitalet al Liceu

Núria Espert, actriu, directora de teatre i ara d'òpera, accepta els reptes més impensables amb un somriure i moltes ganes de treballar.

És dissabte al vespre i el metro de Barcelona va carregat de cap de setmana. Hi ha més minifaldilles de les habituals. Les arracades de les dones són més cridaneres i la fortor dels desodorants supera amb escreix la típica sentor d'aixella sense afaitar. Alguns texans descolorits es deixen acompanyar per americanes de bulevard. La sang dels barris es trasllada, esperançada, al centre de la ciutat. Les parades se succeeixen sense tants intercanvis personals. Algú fuma impunement, gairebé de forma ostentosa, però cap fumador passiu no gosa a alçar la veu.

Arribem al Liceu sense problemes, pugem les escales gastades i apareixem al cor la Rambla, una mica entresuats. El garbuix humà de la superfície ho ocupa tot. Personatges estrafolaris precedeixen quatre il·luminats que, vestits d'esmòquing i abillats amb capes curtes, entren al Cafè del Liceu a fer una copa abans de l'òpera. Quatre sudaques dipositen la bufera en els intersticis d'uns flabiols i ocarines que semblen robades de les paradetes de Colom. Hi ha turistes que passen i macarrons que vigilen sota l'atenta mirada d'uns urbanes. Tevetrés i tevedós monopolitzen l'entrada del Liceu. Diversos models d'elegància depar-teixen pausadament aixoplugats sota la porxada del Gran Teatre. És dia d'estrena. La sessió de gala que permetrà a una xicoteta de l'Hospitalet anomenada Nú-

La Núria somriu, fotogènica, amb el posat d'una mare feliç.

ria Espert cloure el viatge fins al Liceu.

Una Núria Espert de llarg trajecte que s'ha passejat per molts escenaris d'arreu del món abans de decidir-se a donar el grant salt a la direcció escènica. Una Núria Espert que fa anys, amb *Les criades* de Genet o *Yerma* de Lorca, va captivar tant l'exigent públic britànic que l'any 1986 li proposaren dirigir una reeixida versió de *La Casa de Bernarda Alba* protagonitzada per l'actriu que fascinà el gran Julio Cortázar: Glenda Jackson. Aquells aplaudiments llunyans del *Lyric Theatre* de Londres encara ressonen i el cobejat Evening Standard Drama Award 1986 continua presidint la casa de l'Espert. Aviat arribà l'entrada al món de l'òpera amb *Madame Butterfly* per a la Scottish Opera —també elogiada al Covent Garden— i ara, finalment, la noia de l'Hospitalet es presenta a casa amb aquesta polèmica *Elektra*, estrenada a Brussel·les.

El vestíbul bull de comentaris. La desfilada de models és paral·lela a una certa exposició d'arguments favorables i desfavorables a la petita revolució d'aquest muntatge. Hi ha qui parla d'*espertització* de l'òpera de Richard Strauss. Un jove barbut que llueix cua de cavall i arracades concèntriques profetitza l'èxit d'*Elektra* i afirma haver assistit a l'estrena mundial de la versió lliure que Terenci Moix féu de la clàssica *Salomé* d'Oscar Wilde en el marc de la XXXI edició del Festival de Teatre de Mèrida.

A l'esquerra J.M.Flötats. Dalt, gran ovació de gala. Núria Espert sembla acaronar un somni.

Els ulls li espurnegen quan remarca una curiosa coincidència: l'Espert en fou la gran protagonista aleshores, però l'any 1905 en Richard Strauss n'havia fet una òpera, la seva famosa *Salomé*. Sembla trobar un rerefons màgic en aquesta coincidència, perquè de sobte calla i tanca els ulls una estona.

Els fotògrafs busquen cares conegudes i els càmeres de tevé les il·luminen amb la seva parafernàlia. Els minuts que falten per a l'estrena d'*Elektra* transcorren harmònicament, però la processó de la Núria deu anar per dins. La busquem per tot el hall infructuosament, entre especulacions de si veurà l'obra des de platea o des de dins. Quan ja sembla

l'hora d'anar a seure, pugem les escales amb l'íntim convenciment que ja som a l'amfiteatre primer i ens la trobem a dos pams. La Núria somriu, fotogènica, i les seves paraules no denoten cap mal tràngol. "La meua feina ja ha acabat iestic molt satisfeta". Els seus ulls no perden profunditat en aquests moments d'incertesa. Somriu amb posat d'una mare feliç, però sense carrincloneria. Va de braçet amb la Franca Squarciapino, responsable del vestuari i rep profuses felicitacions d'un grup d'admiradors de platea que s'enretiren respectuosament cada vegada que l'Anna li fa una foto. Ben a prop, en Josep Maria Flötats allargassa una conversa

prèvia als tres timbres. Ell també ha estat a les dues bandes de l'escenari i potser planeja secretament fer el salt a l'òpera, amb patent registrada o sense.

Quan finalment trobem la llotja que ens pertoca, *Elektra* acaba de començar. L'escenografia és impressionant i la supratitulació permet seguir la història sense problemes. Després de les servents, la soprano hongaresa Eva Marton omple tot l'escenari amb la seva increïble atracció. *Agamemnon! Agamemnon! Wo bist du, Vater? Hast du nicht die Kraft, den Angesicht herauf zu mir zu schleppen?*. La Marton s'apropiarà de mica en mica de l'escena i ja no deixarà les regnes fins al

final, potser l'exponent més clar d'aquesta *espartització* de l'òpera que alguns critiquen i tants lloen. Les seves llàgrimes i els seus brams seran seguits amb avidesa per gairebé tots els espectadors.

La passa de grip que assota les plantilles laborals provoca estossecs generalitzats que només són audibles en alguns fragments de l'obra. Pocs, perquè l'orquestra de 110 músics dirigida per Uwe Mund sona règia i potent, gairebé disposada a plantar cara als watts de qualsevol conjunt electrificat. Es realment fascinant, des de la meua posició, observar l'atenció impecable de l'encarregat dels platerets. La mirada li

La soprano Eva Marton omple tot l'escenari amb la seua increïble atracció.

vola de la partitura al director a una cadència superior al compàs. És ben compromesa, la seva situació, perquè els coneixements que es requereixen d'ell estan relacionats més amb el que fan els altres músics que no en les seves poques intervencions. És un cas d'oportunisme, com si diguéssim.

Com que *Elektra* és una òpera d'un sol acte i no hem vingut a fer-ne la crítica, llocs com som en aquesta matèria; decidim anar a fer el tafaner a mitja representació. És com una petita blasfèmia que ens permetem xirois. La saleta que precedeix el palc predisposa a confidències i els passadissos circulars, buits, comencen a adquirir una imatge de laberint acústic. La veu ben timbrada de la Marton ressona a

l'interior de la nau amb intensitat invariable per molt que canviem de posició. Les escales estan poblades per una munió de personal uniformat. Baixem al bar per una escala lateral. Una secretària d'administració de la casa treballa amb la ràdio engegada en un despatxet, darrere d'uns vidres. Els cambrers no s'estranyen de veure'ns baixar tan aviat.

Demaneu uns caèes i observem encuriós una parella jove que està sopant d'entrepà. No fa ni una hora que ha començat la funció. Una parella de senyors de mitjana edat, que ocupaven una llotja privilegiada, baixen a fer una copa. Mentre Chrysothemis crida al fons que Orest és mort, aquests dos homes elegants tanquen un negoci amb una en-

caixada. Quan tornem a la llotja, després dels cafès, no puc deixar d'imaginar la quantitat de reunions discretes que les òperes representades al Liceu deuen haver auspicat, la quantitat d'aventures amoroses que s'han projectat des de l'escenari a tots aquests decorats interiors de tranquil·litat transitòria als quals els autèntics aficionats mai no tindran accés.

Elektra acaba dramàticament i tot el Teatre victoreja la representació. És el foll ritual dels "bravos" mesuradíssims i el joc de l'aplaudímetre que puja o baixa d'intensitat segons qui saludi. Més o menys el mateix que els boixos nois exigeixen dels seus ídols durant l'escalfament previ a cada partit. La clara vencedora és, entre els cantants,

Eva Marton. Algú li llança atlèticament el primer ram de flors. L'*Elektra* ha de fer de *pitcher* per aconseguir agafar-lo, però cal reconèixer que ultrapassar tot el fossat dels músics requereix una certa musculatura. Les salutacions es van succeint amb major o menor fortuna, i finalment surt la Núria, acompanyada d'Uwe Mund, amb el seu ram i el seu somriure.

Gran ovació de gala, a peu dret. Les combinacions d'artistes sobre l'escenari se succeeixen ininterrompudament, però la Núria sembla un xic aliena a tot l'enrenou. Tota de negre, com la seva *Elektra*, Núria Espert sembla acaronar un somni. La noia de l'Hospitalet ha arribat finalment al Liceu.

Màrius Serra.